

Гусол А. Ю, ст. гр. ОА-13-1д, Рекотов П. В., доц., к. ю. н. – науковий керівник

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра українознавства

Без мови неможливе виникнення, розвиток та існування права. Історія мови віддзеркалює історію права. Право, в свою чергу, впливає на формування та розвиток мови. У правовій сфері суспільного життя мова виступає основним засобом передачі інформації. За допомогою мови учасники правовідносин здійснюють обмін інформацією.

Право, не виражене мовою, не буде правом. Тому й становлення правової системи нерозривно пов'язане з історією мови. Мова є основним засобом існування права, а лінгвістика - фундаментом для юриспруденції.

Історія розвитку суспільства нерозривно пов'язана з лінгвістичною моделлю світу, а термінологія – це один із системних параметрів функціонування мови. Вивчення термінології має величезне значення не тільки для розвитку самої мови, але й для розвитку науки і пізнання в цілому.

Правнича термінологія – це історично сформована сукупність термінів, яка відбиває систему понять у галузі права й призначена забезпечувати особливі потреби спілкування в царині законодавства, юридичної науки та практики.

Юридична термінологія починала утворюватися одночасно з виникненням права. Українська юридична термінологія своїм корінням сягає глибокої дописемної старовини – доби звичаєвого права.

Грунтовне вивчення історії формування української термінології – справа майбутнього. Розвиток правничої термінології можна поділити на так звані п'ять періодів.

Першим періодом є формування зародків термінології з давнини до кінця XVII ст.

У другому періоді, що триває впродовж XVIII ст., виникають зародки нового дослідження термінології. Архієпископ Г. Кониський створив базу філософської концепції українського термінознавства ґрунтувавшись на вченнях європейської Віденської школи

Третім є період з початку XIX ст. до 1919 р. Для цього періоду характерні дві обставини, які окреслювали ситуації, у яких існувала українська культура. Як стверджує історія, українська нація була розколена на дві частини – західну та східну.

Певну діяльність у галузі термінознавства вели культурно-просвітницькі організації – Громади. На сході України у свою чергу проводяться розробки граматичної термінології. Але значна робота була здійснена в дослідженні правничої термінології І. Зацерковним (1902 р.).

У четвертому періоді можна виділити кілька етапів:

Перший етап (1918–1920 рр.). У період існування УНР відбувається стихійне видання словників у регіонах східної України. Другий етап (1921–1933 рр.). Він характеризується тим, що розширилися й ускладнилися суспільні функції української мови. Третій етап (1934–1941 рр) позначений припиненням процесу українізації. Довгий четвертий етап – час війни 1941–1945 рр, коли було припинено термінознавчу діяльність, і послідовне її відновлення – 1946–1960 рр. П'ятий етап (1961–1990 рр). Проголошувалась ненаукова ідея, яка переслідувала мету злиття націй у спільність, що дістала назву «советский народ».

П'ятий період розвитку термінознавства розпочинається зі здобуттям Україною незалежності.

Нині роль мови в юриспруденції дедалі частіше стає предметом широких дискусій та наукових досліджень.

Термінологія кожної науки є інструментом розвитку цієї науки. Досконалість, стабільність термінології свідчить про науковий прогрес галузі знань, а також про можливість конкретної мови у вираженні нових понять та ідей.

